

přípustná aj z ústavnoprávneho hľadiska³. Východisko možno okrem histórie prijatia § 37b písm. a) ZMPSaP nájsť aj v autonómnom chápaní spojenia „nárokov na náhradu škody“ s použitím argumentu *a maiori ad minus* a argumentum *ad absurdum*. Podľa týchto argumentov, ak má slovenský súd mať právomoc vo veci uplatňovania závažnejšieho (náročnejšieho) škodového nároku, o to viac to musí platiť pri uplatnení nárokov menej závažných ako je nárok odstraňovací alebo zdržovací. A tiež, ak sa žalobca môže spravidla⁴ na základe škodového nároku domáhať naturálnej reštitúcie (§ 442 ObčZ), ktorá má účinky odstraňovacieho nároku, bolo by nezmyselné odmietnuť právomoc vo vzťahu k odstraňovaciemu nároku samotnému.

Identifikace uživatelů a data retention

Matěj Myška

Soud	Evropský soudní dvůr
Sp. zn.	C-461/10
Datum	19. 4. 2012
Dostupnost	curia.europe.eu

Právní věta:

Směrnice 2006/24¹ musí být vykládána v tom smyslu, že nebrání použití vnitrostátní právní úpravy, zavedené na základě čl. 8 směrnice 2004/48/ES², která umožňuje, aby za účelem identifikace konkrétního účastníka nebo uživatele internetu bylo poskytovateli internetového připojení nařízeno, aby majiteli nebo držitelé autorského práva sdělil totožnost účastníka, kterému byla přidělena adresa internetového protokolu (IP), která byla údajně použita při porušení uvedeného práva, neboť taková právní úprava nespadá do věcné působnosti směrnice 2006/24.

Anotace:

Soudní dvůr Evropské unie (dále jen „SDEU“) v této kauze řešil aktuální otázku identifikace domnělých narušitelů autorských práv ze strany poskytovatelů internetového připojení.

Důvodem pro položení této předběžné otázky byl občanskoprávní spor skupiny švédských vydavatelů audio knih (Bonnier Audio a další) s místním poskyto-

vatelem internetového připojení Perfect Communication Sweden. Blíže neidentifikovaný zákazník tohoto poskytovatele sdílel audioknihy výše uvedených vydavatelů pomocí FTP serverů, čímž dle žalující strany porušili její výlučná autorská práva. Vydavatelům se podařilo zajistit konkrétní IP adresu domnělého narušitele, který v konkrétní okamžik na tento server předmětná díla vložil a požadovali po poskytovateli její identifikaci, tj. konkrétní jméno a adresu. Tento návrh na nařízení sdělení údajů ale společnost Perfect Communication Sweden odmítla s tím, že je takový postup v rozporu s data retention směrnicí. V odvolání ke Svea hovrätt (odvolací soud ve Svea) zároveň navrhla, aby odvolací soud položil předběžnou otázku SDEU, která by vyjasnila, zda data retention směrnice brání tomu, aby údaje na základě ní uchovávané, byly předávány jiným subjektům, než orgánům ve směrnici uvedeným. Soud prvního stupně tento příkaz zrušil, nikoliv však pro rozpor se směrnicí 2006/24, ale proto, že vydavatelství dostatečně neprokázaly skutečné porušení práv duševního vlastnictví. Nato podaly společnosti Bonnier Audio a další kasační opravný prostředek ke švédskému Nejvyššímu soudu, který SDEU položil předběžnou otázku, která měla odstranit pochybnosti, zda unijní právo brání aplikaci národního nařízení, umožňující uložit poskytovateli povinnost identifikovat domnělý subjekt porušující autorská práva.³ Její podstatou je, jak shrnul SDEU, „zda musí být směrnice 2006/24 vykládána v tom smyslu, že brání použití vnitrostátní právní úpravy, zavedené na základě článku 8 směrnice 2004/48, která umožňuje, aby za účelem identifikace konkrétního účastníka nebo uživatele internetu bylo poskytovateli internetového připojení nařízeno, aby majiteli nebo držitelé autorského práva sdělil totožnost účastníka, kterému byla přidělena IP adresa, která byla údajně použita při porušení uvedeného práva, a zda skutečnost, že dotčený členský stát směrnicí 2006/24 dosud neprovedl, třebaže již uplynula k tomu stanovená lhůta, má vliv na odpověď na tuto otázku.“

Odpověď SDEU na předložené otázky byla poměrně prozaická – úprava soukromoprávní identifikace narušitelů autorských práv je dle SDEU zcela mimo věcný rozsah směrnice 2006/24 (bod 45 rozsudku), jejímž cílem je zajistit dostupnost identifikačních údajů pro účely vyšetřování, odhalování a stíhání závažných trestných činů, jakož i jejich poskytování příslušným vnitrostátním orgánům (bod 40 rozsudku). Zároveň označil soud směrnicí 2006/24 za speciální úpravu ke směrnici 2002/58, která se nadále vztahuje na další uchování (např. pro soudní řízení – bod 41 rozsudku).

Po vypořádání se věcným rozsahem data retention směrnice soud přikročil k analýze relevantních ustanovení směrnic 2002/58⁴ a 2004/48 souvisejících s identifikací uživatelů dle IP adres. Zde soud zopakoval své závěry z případů *Promusicae* (C-276/10) a *LSG* (C-557/07). Unijní právo zde ve směrnici 2004/48 tak v čl. 8 zakotvuje právo majitelů autorských práv na infor-

3 Podľa plenárneho nálezu ÚSČR: „Soud přitom není absolutně vázán doslovným zněním zákonného ustanovení, nýbrž se od něj smí a musí odchýlit v případech, kdy to vyžaduje ze závažných důvodů účel zákona, historie jeho vzniku, systematická souvislost nebo některý z principů, jenž mají svůj základ v ústavně konformním právním řádu jako významovém celku. Je nutno se přitom vyvarovat libovůle; rozhodnutí soudu se musí zakládat na racionální argumentaci.“ (Pl.ÚS 21/96 zo dňa 04.02.1997).

4 Ak sa použije slovenské právo, ale podobný princíp obsahuje väčšina občianskych zákoníkov.

1 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2006/24/ES ze dne 15. března 2006 o uchování údajů vytvářených nebo zpracovávaných v souvislosti s poskytováním veřejně dostupných služeb elektronických komunikací nebo veřejných komunikačních sítí a o změně směrnice 2002/58/ES (dále jen „Směrnice 2006/24“).

2 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/48/ES ze dne 29. dubna 2004 o dodržování práv duševního vlastnictví (dále jen „Směrnice 2004/48“).

3 Jedná se konkrétně o § 53c švédského autorského zákona, které obsahově zhruba odpovídá § 40 českého autorského zákona.

4 Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/58/ES ze dne 12. července 2002 o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací.

mace o případných porušovateli. Směrnice 2002/58 pak dále nevylučuje možnost, „aby členské státy stanovily povinnost zpřístupnit osobní údaje v rámci občanskoprávního řízení“⁵. Na druhou stranu ale neukládá ani takovou povinnost – zavedení příslušného legislativního opatření je tak na uvážení členského státu.

V každém případě ale musí být takové opatření „zajistit spravedlivou rovnováhu mezi jednotlivými základními právy chráněnými právním řádem Unie. Navíc orgány a soudy členských států při plnění opatření provádějících tyto směrnice musí nejen vykládat své vnitrostátní právo v souladu s těmito směrnici, ale rovněž dbát na to, aby se neopíraly o takový jejich výklad, který by byl v rozporu s uvedenými základními právy nebo s jinými obecnými zásadami unijního práva, jako je zásada proporcionality.“⁶ Identifikace uživatelů dle jejich IP adresy je tak dle SDEU bezproblémová, pokud prováděcí opatření umožňuje soudu „poměřit v závislosti na okolnostech každého případu a s ohledem na požadavky vyplývající ze zásady proporcionality“⁷ dotčené protichůdné zájmy⁸.

Ač je uchovávání logicky předcházejícím krokem před zpřístupněním, není doposud adekvátně SDEU v rozhodovací činnosti řešen. Právě případ *Bonnier Audio* měl potenciál k tomu, tuto otázku adresovat. Nejasné v současné době totiž je, za jakých podmínek musejí (mohou?) operátoři uchovávat potřebné údaje pro účely vymáhání práv z duševního vlastnictví. Jinými slovy řečeno, jaká konkrétní údaje mají oprávnění majitelé autorských práv právo požadovat a v jakém režimu mohou být tyto údaje drženy. Bohužel SDEU v *případu Bonnier Audio* k těmto problematikám otázkám jasně stanovisko nezaujal. Z rozsudku ale vyplývá, že to v žádném případě nemohou být údaje držené operátory na základě směrnice 2006/24.

Případ *Bonnier Audio* tak nelze nikterak považovat za revoluční. Na druhou stranu se ale nelze divit – předběžná otázka se svojí formulací částečně zodpověděla sama. Dovětek k položené otázce totiž zněl: „Otázka vychází z předpokladu, že navrhovatel předložil skutečné důkazy o porušení autorského práva a že opatření [identifikace uživatele] je přiměřené.“ Hrací pole si dále výrazně omezil SDEU i sám, když v bodu 37 konstatoval, že při svých úvahách vycházel z toho, že údaje využitě k identifikaci byly uchovány za podmínek stanovených ve čl. 15 odst. směrnice 2002/58 (bod 37 rozsudku). Je tedy nasnadě, že SDEU neměl příliš velký manévrovací prostor a mohl tak pouze potvrdit svůj názor z *případu Promusicae*. Logicky se taky SDEU nevyjádřil k legalitě data retention jako takové, což ovšem nelze klást příslušnému senátu za vinu – formulace předběžné otázky takovéto úvahy ani neumožňovala. Ač se předkládající soud tázal na směrnici 2006/24, neměl samotný případ s data retention *per se* totiž mnoho společného. Na názor SDEU k problematice uchovávání provozních

a lokalizačních údajů, jejich využívání a souladu těchto institutů se základními právy a svobodami si tak budou muset všechny zainteresované strany ještě počkat.

Analýza rozhodnutí SDEU ve věci SAS Institute

Jaromír Šavelka

Úvod

Problematika autorskoprávní ochrany funkcionality počítačových programů je dlouhodobě a intenzivně diskutovaným tématem. Zájem o tuto oblast pravidelně vyvolávají soudní spory, v návaznosti na něž se vždy objevují též nová odborná pojednání. Přesto je třeba konstatovat, že za oněch několik desítek let, po něž diskuse—tu intenzivněji, tu pozvolněji—probíhá, se nepodařilo přijít s konzistentním a smysluplným řešením problému, jenž se v jádru této problematiky ukrývá. Důvodem nezbytně nemusí být fakt, že se jedná o oblast, která na soudce a akademické pracovníky klade značné nároky co do rozsahu a hloubky znalostí z různých oborů, jimiž musí nutně disponovat. Problém jako takový je totiž velmi jednoduchý a k jeho pochopení bohatě postačují zcela běžné znalosti.

Ústředním bodem je konflikt dvou základních principů, na nichž je systém autorskoprávní ochrany vystavěn. První z nich vychází z klasického předpokladu dichotomie myšlenky a jejího vyjádření a základního přístupu autorského práva, které rezolutně odmítá poskytovat ochranu myšlenkám a přiznává ji právě a jen jejich vyjádřením. Druhým principem je nediskriminační ochrana výsledků tvůrčí duševní činnosti, ať už je jejich povaha jakákoli. Tyto principy přitom nelze a priori vnímat jako kontradiktorní. Přesto je na první pohled zřejmé, že zatímco smyslem prvního je omezit působnost autorského práva, účelem toho druhého je pravý opak. Jejich koexistenci lze chápat přibližně tak, že první omezuje, druhý rozšiřuje a společnou interakcí vymezují okruh předmětů, jimž je poskytována autorskoprávní ochrana. Zřejmě nepřekvapí, že se jedná o dynamický systém, který je schopen reagovat na aktuální vývoj společnosti a lze se tak tu a tam setkat s případy, kdy předmět, který byl v jisté době z působení autorskoprávní ochrany jednoznačně vyloučen, v jiné době autorskoprávní ochrany požívá.

Otázka autorskoprávní ochrany funkcionality počítačového programu zřejmě představuje případ, který leží v oblasti, kde mezi zmíněnými principy existuje jisté napětí. Z pohledu prvního z nich je totiž funkcionality počítačového programu nebezpečně blízko souboru myšlenek a je velmi sporné, zda se jedná o jejich konkrétní vyjádření. Z pohledu druhého z nich však činnost vedoucí k její specifikaci a následné implementaci nepochybně splňuje znaky činnosti tvůrčí. Problém pak spočívá v tom, že pokud dojde k neuváženému poskytnutí autorskoprávní ochrany předmětu, který je pouze myšlenkou, působení autorského práva v dané oblasti bude nezbytně excesivní a tvorba originál-

⁵ Bod 54 rozsudku ve věci *Promusicae* a čl. 13 směrnice 2002/58 ve spojení s čl. 13 odst. 1 písm. g) směrnice 95/46.

⁶ Bod 56 rozsudku ve věci *Bonnier Audio*.

⁷ Bod 61 rozsudku ve věci *Bonnier Audio*.

⁸ Ochrana práva duševního vlastnictví, již požívají nositelé autorského práva, a ochrana osobních údajů, kterou požívá uživatel internetu.